

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Izhaja vsako sredo.
Cene: Letno Din 32.—,
polletno Din 16.—, četrt-
letno Din 9.—, inozemstvo
Din 64.—. — Poštno-čkovni
račun 10.603.

Uredništvo in upravništvo: Maribor, Koroška cesta 5

Telefon 2113

Cena inseratov: cela
stran Din 2000.—, pol stra-
ni Din 1000.—, četrt strani
Din 500.—, 1/8 strani Din 250.—,
1/16 str. Din 125.—. Mali ogla-
si vsaka beseda Din 1.20.

Razsodba celjskega okrožnega sodišča v za- devi dr. Koroščevega volilnega letaka.

Prepis.

Kzp VI 2442/31-11.

Rešitev:

Okrožno sodišče v Celju je po zaslišanju državnega tožilca v kazenski zadevi zoper **Deželak Ivana** radi zločinstva po čl. 3 zak. o zaščiti javne varnosti in reda v državi z dne 6. 1. 1929, odnosno z dne 1. 3. 1929 vsled priobčila preiskovalnega sodnika, da ne osvoji predloga državnega tožilca, po katerem naj se otvori zoper **Deželak Ivana** preiskavo, v seji odločilo:

Preiskave ni uvesti.

Razlogi:

Državno tožilstvo v Celju je predlagalo dne 11. 11. 1931 pod Kzp 2212/31 otvoritev preiskave zoper **Deželak Ivana**, ker je sumljiv zločinstva po členu 3 zakona o zaščiti države radi tega, ker je dne 1. 11. 1931 v Laškem razširjal protivolilne letake z napisom »Slovenci« in podpisom dr. Antona Korošča, s čimer je vršil propagando in namerjal ustvariti prepričanje ali vsaj razpoloženje pri drugih, da bi se izpremenila današnja državna ureditev in da bi se izpremenil političen red v državi.

Ko volilni zakon predvideva več državnih kandidatnih list, je logično, da bi se pri postavitvi več kandidatnih list razvila medsebojna tekma, odnosno borba za volilce. Razvila bi se agitacija za liste, odnosno proti njim, v čemur bi seveda ne bila motena državna ureditev in njen politični in socialni red, kakor tudi ni motena v slučaju, ko skupina onih ljudi, ki sicer ni postavila svoje liste, ne soglašajo z ono, ki je bila postavljena. Čim pa je agitacija tu, je ta več ali manj ostra in je iz tega vidika treba presojati razloge, ki so navedeni v letaku. Smatrati je namreč, da taka abstinenčna agitacija ni kaznjiva. Po členu 72 zakona o volitvah narodnih poslan-

cev z dne 10.-12. septembra 1931, štev. 210 »Službenih Novin« je kaznjiv le oni, ki z nasiljem ali s pretnjami prepreči enemu ali več državljanom, da uporabijo svojo volilno pravico. To pa je tudi v skladu z določbo člena 54 ustave, ki pravi, da »narodno skupščino sestavljajo poslanci, ki jih voli narod svobodno z občim, enakim in neposrednim glasovanjem.« Po navedenem predmetno dejanje ne tvori dejanskega stanu zločinstva po členu 3 zakona o zaščiti države, pa tudi ne po členu 4 cit. zakona ter je smatrati, da vobče ni podano kako kaznjivo dejanje, tako da **osumljenca kakor tudi podpisnika predmetnih letakov ne zadene nobena kazenska odgovornost.**

Pomislek preiskovalnega sodnika se ne more odrekati opravičenosti.

Vprašanje, je li od državnega tožilstva predlagana otvoritev preiskave utemeljena, je presojati iz vida nagibov, ki so zakonodajalca napotili k izdaji zakona z dne 6. 1. 1929, odnosno k dopolnitvam z dne 1. 3. 1929. Prepričati se je nameravalo rovarjenje komunistov in drugih subverzivnih elementov, pa tudi rovarjenje proti političnemu in socialnemu redu v državi, ki je nastal z dnem 6. 1. 1929. To izhaja iz določb člena 4, 5, 6, 7, 8 in 9 cit. zakona. Inkriminirani letak s svojo vsebino ne krši ne ene citiranih določb, ter je njegova vsebina usmerjena na volitve, vršeče se dne 8. 11. 1931 na podlagi novega volilnega zakona z dne 10. 9. 1931, objavljenega dne 12. 9. v »Služb. Novinah«, s kojim dnem je stopil tudi v veljavo. Ta

zakon ima v XI. oddelku kazenska določila, tičoč se zakona ter je rešiti vprašanje, se je li s postopanjem osumljenec kršilo ta določila. Da bi osumljenec z nasiljem ali s pretnjo preprečil enemu ali več državljanom, uporabiti jim dano volilno pravico (§ 72), ali nastopal tako, kot ima v mislih § 73 cit. zakona, niti ovadba sama ne trdi, marveč povdarja le to, da je osumljenec delil letake. Pri vsakih volitvah se pojavi agitacija v raznih oblikah. S tem računa tudi cit. zakon sam ter prepoveduje v določbi § 82 le agitacijo z raznašanjem lažljivih vesti ali širjenjem slik, letakov ali drugih sredstev za **agitacijo na volišču**, do čim agitacijo sicer ne prepoveduje. Ne gre tedaj za nikako kaznjivo dejanje, vsled česar preiskave tudi ni uvesti. Da gre zgolj za agitacijo, ki ni prepovedana, izhaja tudi iz letaka z dne 31. 10. 1931, podpisanega od Marka Krajncja in Franca Hrastelja.

Okrožno sodišče v Celju, odd. VI.,
dne 18. 11. 1931.

L. S. Fras l. r. Dr. Vidovič

*

Nemčija pripravlja zopetno znižanje mezd in plač državnim uradnikom. Dr. Brüningova vlada pripravlja zasilno odredbo, po kateri se bodo zmanjšale mezde in plače za 10%, prejemki državnih uradnikov pa za 10—20%. Tej vladni nakani se upirajo socialni demokrati, ki pravijo, da je obremenitev ljudskih množic z zasilnimi naredbami neznosna. Dr. Brüning obljublja, da bodo z znižanjem plač padle tudi cene, kar pa ni povsem verjetno.

Odbor vojnoodškodninske banke. — Vojnoodškodninska banka v Baslu, ki proučuje nemško plačilno možnost po Youngovem načrtu, dobi nov odbor. Ta odbor bode imel 7 članov, katere bodo imenovali predsedniki centralnih bank Francije, Anglije, Nemčije, Belgije, Italije, Japonske in Združenih ameriških držav. Ti člani pa imajo pravico, glasovati še za nadaljnje največ 4 člane za posebna vprašanja za finance, valute in industrijo, kakor bode nanesele položaj. Smatra se, da bodo izvolili po 1 Šveda, Švicarja in Holandca, kot četrtega pa zastopnika jugoslovanske vlade.

Novi kitajski zunanji minister Welling-ton Koo.

Prijatelji, agitirajte za
„Slov. Gospodarja!“

Kongres bolgarske zemljoradniške stranke, ki je zboroval zadnje dni v Sofiji, je odobril delo zemljoradniških ministrov v vladi. V resoluciji je izrečena zahteva o razpustu vseh oboroženih in neoboroženih organizacij, ki imajo za cilj: nasilno odstranitev ustavnega ustroja države. Nadalje zahteva resolucija, naj preidejo: železnice, rudokopi, Narodna banka itd. v roke države. Ukinje se naj plačevanje vojnih odškodnin, katerih bolgarski narod dalje ne more več plačevati. Končno naglašajo resolucija, da se spoštujejo v mirovnih dogovorih zajamčene pravice narodnih manjšin.

Uvedba zaščitnih carin na Angleškem Pri zadnjih volitvah na Angleškem so zmagali tako sijajno konservativci, ker so nastopali za uvedbo zaščitnih carin. Anglija je sedaj na pritisk zmagovalcev konservativcev opustila svobodno trgovino in se je pridružila državam, ki so se že pred njo iz strahu pred tekmeci obdale z zaščitnimi carinami. Novi carinski zakon daje vladi možnost, da poviša carine na več nego 100% vrednosti uvoženega blaga, kar pa že ni več carinska zaščita, ampak uvozna prepoved. Carina se ne raztega na uvoz iz angleških kolonij. Kot prvi sta se oglasili Francija in Amerika proti uvedbi zaščitne carine na Angleškem in sicer na ta način, da sta tudi oni povišali carino na angleški uvoz. Francozi so poskočili s carino za 15%, Amerika pa za 50%. Anglija bode pod zaščitno carino manj uvozila, pa tudi veliko manj izvozila.

Italijanski zunanji minister še vedno v Ameriki. Zadnjič smo poročali, da se je mudil italijanski zunanji minister Grandi pri ameriških vrhovnih državnikih v Washingtonu. Iz Washingtona se je podal Grandi v New York, kjer se pogaja z bankami in bogataši za posojilo Italiji.

Indijska posvetovanja bodo padla v vodo. Že precej časa zboruje v Londonu indijska konferenca, ki bi naj odločila o usodi Indije v upravnem oziru za bodočnost. Ta posvetovanja bi že bila davno zaključena z neuspehom, ki ga je povzročil spor med muslimani in Indijci. Glavni krmilarji vladne politike — konservativci so za razid posvetovanj in za politiko železne roke napram Indiji. Edini, ki še zavlačuje indijska posvetovanja in skuša doseči spravo, je predsednik angleške vlade Macdonald. Kakor kažejo vsa znamenja, bo rešila angleška vlada na pritisk konservativne stranke vprašanje indijske ustave brez Indijcev.

Boji na Daljnem vzhodu. Zveza narodov še vedno zboruje v Parizu in si beli glavo, na kak način bi se naj poravnal spor med Japonci in Kitajci radi Mandžurije in da bi baš radi tega vprašanja ne bilo Društvo narodov ob ves ugled. Toliko je dosegla Zveza narodov, da sta pristala kitajski in japonski delegat na preiskovalno komisijo, ki naj preišče mandžurski spor. Sedaj pa ne znajo gospodje v Parizu, kakšno področje bi naj dali tej preiskovalni komisiji. Japonci so zato, da bi ta komisija sploh ne proučila vojaškega položaja v Mandžuriji, temveč bi se naj zanimala za splošni položaj na Kitajskem in ugotovila, ali

PRI SLABOSTI

par kapljice Fellerjevega, bolečine pomirjajočega Elsafluida na sladkorju ali v mleku, je še zmeraj pomagalo. To varuje tudi pred krči, kašljem, hripavostjo itd. Poskusna steklenica 6 Din, dvojna steklenica 9 Din povsod. Po pošti 9 poskusnih ali 6 dvojnih ali 2 velike specialne steklenice 62 Din brez daljnih stroškov pri lekarnarju Eugen V. Feller, Stubica Donja, Elsatrg 341, Savska banovina. Fl. 5.

spoštuje Kitajska pogodbe z Japonsko. Med tem brezplodnim prerekanjem v Parizu pa stalno napredujejo japonske čete od že zasedenega Cicikarja v smeri proti ruski meji. Japonska letala bombardirajo umikajoče se kitajske čete. Kitajci zbirajo večje armade krog Pekinga in Čingčanga. Mandžurija še bo doživela hude boje.

Koliko je letos mohorjanov?

Mohorjev koledar prinaša prav zanimivo statistiko, koliko Slovencev je letos u članjenih v Mohorjevi družbi. Vseh Mohorjanov je letos 61.848, za 2784 več nego lani. V lavantinski škofiji jih je 25.520, v ljubljanski 31.459. Povprečno pride v lavantinski škofiji en Mohorjan na vsakih 24 oseb, v ljubljanski škofiji pa na vsakih 17 oseb. V vsej Sloveniji pride 1 Mohorjan na vsakih 20 oseb.

K tem Mohorjanom, ki so knjige sami naročili, pa moramo pristeti še 758 Prekmurcev in naših izseljencev v Nemčiji in Franciji, ki so knjige dobili brezplačno. Lanski koledar je namreč prinesel kratak poziv, naj Mohorjani ob priliki, ko prejema ali plačujejo knjige, podarijo tudi kako malenkost v ta namen, da bodo naši Prekmurci in naši izseljenci dobili nekaj knjig zastonj. Slovenska darežljivost se je pokazala v lepi luči: takoj so zbrali Mohorjani dobrih 15.000 Din v ta namen. Letos bodo pa zbrali morebiti še več.

Mnogi Prekmurci in izseljenci, ki so letos dobili knjige brezplačno, jih bodo v prihodnjem letu naročili sami. Doslej namreč Mohorjevih knjig dostikrat še poznali niso. Kdor pa enkrat vidi, koliko lepih knjig je mogoče dobiti za 20 D, ta bo pa rekel: Odslej bom pa še jaz naročnik na Mohorjeve knjige! Saj stane posamezna knjiga samo dobre 3 Din!

V letu 1931 je ljubljanska škofija napredovala mnogo bolj nego lavantinska. V ljubljanski škofiji so pomnožili število Mohorjanov kar za 2320, pri nas pa samo za 392, torej šestkrat manj. V letu 1932 pa mora biti drugače: letos se pa hočemo Lavantinci postaviti in bomo dvignili število naročnikov v naši škofiji najmanj za toliko, kolikor so ga leta 1931 v ljubljanski škofiji. Naj velja kar hoče: 2000 do 3000 Mohorjanov moramo letos v lavantinski škofiji na novo pridobiti!

Časa za delo imamo sedaj še dobre 3 mesece, do začetka marca 1932. Na prvi seji naših izobraževalnih društev se bomo razgovarjali o tem, kako bomo opozorili na Mohorjeve knjige tiste naše rojake, ki bi pristopili k družbi, če bi jih le kdo lepo povabil. Marijine družbe bodo pri tem delu pomagale.

Koledar Mohorjeve družbe za l. 1932 pa mora izkazovati vsaj 28.000 Mohorjanov v lavantinski škofiji. V to pomagaj Bog in sreča junaška!

*

Slovenski misijonar na Kitajskem, p. Peter Turk, prišel v roke kitajskim roparjem. Naš slovenski misijonar frančiškan p. Peter Turk je, kakor poroča »Amerikanski Slovenec«, v rokah kitajskih banditov. Tako se glasi poročilo njegovega škofa mons. Massija iz Hankowa. Pater Peter je rodem iz Toplice na Dolenjskem, kjer je zagledal luč sveta dne 29. oktobra 1874. V frančiškanski red je stopil 16. septembra 1895. Posvečen je bil 28. septembra 1899. Komaj je dovršil bogoslovne nauke, se je priglasil za kitajski misijon, kamor je odhital 4. decembra 1901. Celih 30 let že deluje neumorno tam. Domovine med tem časom ni več videl. Zadnje čase je v okolici Hankowa oskrboval misijonska sirotišča in bil ob enem misijonar razsežne predmetne župnije. Tam ga je zajela zadnja strahotna povodenj. Z bojaznijo smo pričakovali poročila, da je postal njena žrtev. Zakaj on je eden tistih, ki mu je misel na rešitev lastnega življenja zadnja. Oddahnili smo se, ko je došla vest, da noben misijonar ni postal žrtev valov. Pač pa je tri naše klerike vodovje prehitelo in požrlo. Te dni pa smo zvedeli, da so ga na misijonski postaji Kichov, kjer je že prej dolgo misijonaril, zajeli roparji in odvedli s seboj. Njegova nadaljna usoda nam je še trenutno neznana. Bojimo se za njegovo življenje že radi tega, ker je izčrpan od misijonskega dela in slaboten. Molimo zanj! — Kakor je posneti iz pisma, ki ga je pisal p. Aleksij Benigar frančiškanskemu p. provincialu v Ljubljano, so komunisti prihrumeli nad Petra Turka, ko je daroval daritev sv. maše ter ravno izgovoril besede: »Ite, missa est!« Zapovedali so mu, da jim mora takoj slediti. Bilo je to dne 5. oktobra. Iz svojega jetništva je p. Turk pisal svojemu škofu pismo, v katerem prosi zimske obleke ter obenem poroča, da zahtevajo komunisti za njega kot odkupnino 1000 dol. Škof se za njega zelo poteguje, ker visoko ceni njegovo uprav apostolsko gorečnost. Tudi italijanski konzul v Hankowu se zavzema za ujetega slovenskega patra. Tako je upati, da se bo posrečilo ga kmalu rešiti, ako mu ni božja previdnost pripravila — krono mučeništva.

Angleški katoličani. Katoličani tvorijo v Angliji 10 odstotkov prebivalstva. Njihovo število raste od leta do leta, k čemur pripomaga veliko število tistih oseb, ki iz anglikanske (protestantovske) cerkve izstopijo ter se pridružijo katoliški Cerkvi. Vprav radi tega, ker so katoličani v manjšini, so zelo delavni, njihova vera je bolj živa in globoka, kakor drugod, in tudi bolj dejalna. Dnevno tudi raste upliv katoličanov na kulturno življenje v Angliji. Kar se tiče